

מסורת הש"ס

- (א) [נעלם יע: וס"ג]
(ב) [נעלם יע: וס"ג]
(ג) [נעלם יע: וס"ג]
(ד) [נעלם יע: וס"ג]
(ה) [נעלם יע: וס"ג]
(ו) [נעלם יע: וס"ג]
(ז) [נעלם יע: וס"ג]
(ח) [נעלם יע: וס"ג]

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה וילפא מופסקין
וב' אלא של ראש פסח
ש"ן ע"י מנחם לה ע"כ
תוס' ד"ה אלו תפילין:

רבינו הגאון

סוגיא כחייא בר רב דאמר
נועל הרגל שאין בה הכאה,
כי הרגל שיש בה הכאה
הכאה מוכחת עליו. (אור)
יוחנן קאי כוותיה, הלא
תראה כיון שהביא כיון
ר שמן בר אבא חננל
של ימין והיה ראוי לו
(לחברת) של שמאל, שהיה
לנועל השמאל תחתיה,
אמר לו עשיתה השמאל
מכה ואמרת בדרבך כיון
לה מכה היא שיש בה נעילה
נעילה סתם לפיכך בהכאה
לי של ימין. ש"מ דסבר
ר' יוחנן כי מי שאין עליו
מכה היא שיש בה נעילה
סתם, ומי שיש בה מכה
היא נשאתה יחיפה. ואדאם
ר' יוחנן לטעמיה דאמר
כתפילין מה תפילין בשמאל
אף השמאל בשמאל. ואסקא
רב אשי דומנן דהוה לרב
כנא דנועל של שמאל,
תחילה ואח"כ של ימין,
ויומנן חזינא דנועל של
ימין תחילה ואח"כ של
שמאל ולא קפיד. וקיייל
כוותיה דרב אשי דהוא
בבבא. ולא כתפילין ואם
יצא אינו חייב חטאת.
אסקא לישנא בברא אמר
רב ספרא לא תימא מתניתין
דקתיא אם יצא אינו חייב
חטאת אליבא דמאן דאמר
שבת זמן תפילין הוא,
אלא אפילו למ"ד שבת
לאו זמן תפילין הוא חייב
חטאת ליכא. מ"ס דרך
מלוכוש עבדן, והוצאה דרך
מלוכוש אינו חייב מפורש
בפרק אחרון דעירובין.
ולא בקמיע בזמן שאינו
מן המומחה. אוקמה ר' אבא
פפא אי איתמחא גברא
אלא דלא איתמחא קמיעא,
ש"י למיפך ביה בשבת.
דריק ממתניתין דקתיא בזמן
שאינו מן המומחה ולא
קתיא בזמן שאינו מן
המומחה (ומתחת) הקמיע
עצמו.

(א) נראה מה דרשתי ה' לו
ג' אמת כפועל דרשי ע"כ
ס"ל כחייא בר רב דרשי.

במה אשה פרק ששי שבת

סא.

עין משפט
נר מצוה

לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
הלכה טו סמך לאין סה
טו"ש א"מ ס"י ט"ז ספ"ק ז'
לכ א"מ טו"ש א"מ ס"י ז'
ספ"ק ז'
לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
הלכה יד סמך לאין סה
טו"ש א"מ ס"י ט"ז ספ"ק ז'
לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
טו"ש א"מ ס"י ט"ז ספ"ק ז'
סה:

מוסף תוספות

א. דהה"ל ס"ל לרב יוסף
דרבי יוחנן ברייתא שמעי
ל"ה אלא. מי ה"ר.
ג. [וברייתא] לא קפידא
אלא לנועל על הסדר
ושלא ינועל פעמים של
ימין ופעמים של שמאל
[ימין]. מי ה"ר. ונשי
מכריס. ג. דלכל חזר וחד
איכא שבטא. מי ה"ר.
ד. של כתב. רש"י.
ה. דליכא משום בית
הכסא הואיל ומחזירות
עור. רש"י. ונשי מנחות
ל: מנחות אל ונשי פ"ק.
ו. היינו רש"י. ד. דכתיב
בהור. רש"י. ו. פריש"י
כעשה אדם קמיע וזו
לשלושה אנשים נעשה
אדם וזו מומחה שריפא
שלשה בני אדם ודקמיע
מומחה שריפא כתב זה
קשה לשלש אנשים, וקשה
לפירשו דהא אמרין
הקדוש מקורב"ל אומר דגרסינן לה
ספיר דאליטריך טעמא דמיפסקו
לתפילין של יד דאין תריך לחלקן
כשצריך לנע"ה אלא של ראש' משום
ש"ן: עד דמימחי גברא ומימחי
קמיע. ונראה לר"י שאם כתב לשם
אחד בשלש איגרות וירפאו שלשתן
ג' בני אדם כל אחד אדם אחד היינו
מומחי גברי וכאשר רפאו שלשתן
אדם אחד נע"ה היא כצמון אי
מימחי גברא או לא ודוקא ללאו
לשם הוא מומחה אבל לשלש לחשים
לא ודוקא שכתבם הוא אבל אחד לא
ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש
פעמים אפילו אדם אחד מומחה
שלשתן ואין הלשם מומחה כל מקום
שהוא אלא דווקא איגרת נלכה
השומת והיינו מומחה גברא מומחה
קמיע שקמיע זה הומחה שריפא
שלש פעמים וכתבו אדם מומחה
שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן:
אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה
דכל שכן מימחי קמיע ולא
גברא שמחלחל קמיע עדיפא
מהמחלחל הרופא דמוכח לקמן
דזהמחלחל קמיע פשיטא ליה דאיתמחי
אפילו בחד גברא וצאיתמחי גברא
מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע
לחד גברא אי לא^א:

רב נסים גאון

אמר רב ספרא לא תימא
אליבא דמאן דאמר שבת
לאו זמן תפילין הוא וכי.
משחלת עיקר דילא במסכת
עירובין בפרק המוצא
תפילין (דף צו) דתניא
ושמרת את החוקה הזאת
למנוחה, מימים ימימה
שבת לאו זמן תפילין היא,
כמו שאמרה הברייא
דתניא ד' עקיבא אומר יכול
יניח אדם תפילין בשבתות
וימים טובים, וזהו ה"ל
לאות על ידך מי שעצורין
אות יצאו שבתות וימים
טובים שהן גופא איהו.
וחוקר בתלמוד לידע איהו
תנא דקסבר שבת (לאו) זמן
תפילין. ונשאו ונתנו בדבר
זה הרבה עד שיקימו כי הוא

דעבד הכי עבד. פירוש^א דברייתא לא פליגא ארצי יוחנן ולא ר' יוחנן אברייתא וה"פ כתפילין אע"ג דימין חשונה לענין זהן יד וזהן רגל וכן לענין חליצה יכול לנועל של שמאל תחילה דברייתא נמי קמ"ל דאע"ג דשמאל חשונה לתפילין יכול לנועל של ימין

תחילה וא"ת א"כ אמאי הקפיד רבי יוחנן על רב שמן שנתן לו של ימין כיון דיכול לנועל איהו שירצה תחילה ונראה לר"י דה"פ דעבד הכי עבד^ב מי שרצה לחבצ של שמאל משום מלות תפילין הרשות בידו ומי שרצה לחבצ של ימין יותר משום חשיבות של ימין הרשות בידו^ג ורבי יוחנן היה דרכו לחבצ כל שעה של שמאל יותר ורב שמן צר אלא (לא) היה יודע מנהגו: **וסיים** דשמאליה וקסבר. אומר ריב"ז דדוקא לענין קשירה

הוא דחשיבא של שמאל טפי משום דחשיבות תפילין הוא בקשירה אבל איפכא לא ולהאי טעמא יש לנועל של ימין תחלה כמנועלים שאין צוה קשירה: **ד"ל** דלא איתמחי ד' אמות ברה"ר. קשה לר"י דלפיו לא חשיבין דילמא מיפסקו אסור משום דיומנין דאליטריך לנע"ה ואמאי לאתוייניה ד"ל צרה"ר דהכי אמר לקמן גבי קמיע^ד ומתוך פ' הקונטרס משמע דלא גרס דילמא מיפסקו ופי' דילמא שקיל להו מראשו אם צא ליפנות והקדוש מקורב"ל אומר דגרסינן לה ספיר דאליטריך טעמא דמיפסקו לתפילין של יד דאין תריך לחלקן כשצריך לנע"ה אלא של ראש' משום ש"ן: עד דמימחי גברא ומימחי קמיע. ונראה לר"י שאם כתב לשם אחד בשלש איגרות וירפאו שלשתן ג' בני אדם כל אחד אדם אחד היינו מומחי גברי וכאשר רפאו שלשתן אדם אחד נע"ה היא כצמון אי מימחי גברא או לא ודוקא ללאו לשם הוא מומחה אבל לשלש לחשים לא ודוקא שכתבם הוא אבל אחד לא ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש פעמים אפילו אדם אחד מומחה שלשתן ואין הלשם מומחה כל מקום שהוא אלא דווקא איגרת נלכה השומת והיינו מומחה גברא מומחה קמיע שקמיע זה הומחה שריפא שלש פעמים וכתבו אדם מומחה שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן:

אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה דכל שכן מימחי קמיע ולא גברא שמחלחל קמיע עדיפא מהמחלחל הרופא דמוכח לקמן דזהמחלחל קמיע פשיטא ליה דאיתמחי אפילו בחד גברא וצאיתמחי גברא מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע לחד גברא אי לא^א:

אע"ג דלא מימחי קמיע. קשה לרש"י^א ל"ה כי משכחת לה דאיתמחי גברא ולא קמיע כיון שהאיש מומחה לכתוב לשם זה א"כ אגרת זו שכתב ודאי תועיל ואומר ר"י דנ"מ

שאם אדם מחלחל שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אלא הומחה קמיע מועיל אפילו אדם אחד משום שיש שמונה קמיעין בזה וזה קמיע אחד. קשה לרש"י^ב דילמא לנועל צעין תרייהו ואי הוה תני הוה משמע מומחה קמיע ולא גברא וי"ל דאין מומחה משמע שפיר צין אגברא צין אקמיע דהא לקמן תניא איהו קמיע מומחה כ"י ומוקמינן לה לאתמחי גברא:

כל

הא יש צרגלו מכה. איכא למידק דנפיק ביחיד והשתא צעי תלמודא דהי מרגליו נפיק: **סנדל** לשם **נע"ה**. שלא ינגף ציחות הדרכים ויטעור הילכך כשוראין אותו לנע"ה וידעין שיש צרגליו מכה אין מושדין אותו שטוען את השני בידו אלא מכירין צו לפי מעשיו שפרסומיו קשות ואינו מנטער ציחות הדרכים

ולא נועלו אלא משום מכה ודיו צוה נלכה. ולשון רבותי^א אי נמי מחכו עלה דלא חזו למכה לא שלף לה דמנטער ציחות הדרכים מחמת המכה: **לשום טענוג עזיה.** אדם איסטניס ורך ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת שהוא איסטניס וזו מכה מוכחת עלה ומצינן שהמכה מונעתו מלנועל ולא חשדי ליה. ולענין אחרי נמי לא מחייבי עליה: **עשיו מכה.** ורבי יוחנן סבירא ליה דנועל סנדלים נועל של שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד דהכי קאמר ליה א"כ שאנעול זה שוב לא אנעול של שמאל אחריו והנני יואל ביחיד ועשית את זו של ימין כאילו היתה זה מכה. אלמא קסבר צאותה שיש זה מכה נועל: **ודילמא כ"י** חייא סבירא ליה. דלמך צאותה שאין זה מכה נועל והכי קאמר ליה א"כ הריני יואל ביחיד צו של ימין ועשית את רגלי של שמאל כאילו יש זה מכה דלאל ביחיד צאותה שאין זה מכה: **ואדאם ר' יוחנן.** דלמך עשית מכה דשמעינן מינה דאי הוה נעיל דימין צרישא תו לא הוה נעיל דשמאל בתריה לטעמיה דלמך דשמאל חשיבא: **ספילין בשמאל.** דליפילין בשמאל (דף לז.) מעל ידכה^ב מלא יד כהה דהיינו שמאל שהיא כהה לענין תשמיש: **הוה דר ציה.** ולא עבדינן כ"י יוחנן: אין הלכה. וככ"י יוחנן צעין למעד: **יואל ידי שניהם.** עבד כתרתייהו: **וסיים דשמאליה וקסר.** מנא נעילת ימין קודמת לשמאל כי מתניתין וקשירת שמאל לשל ימין כ"י יוחנן: **חולץ של שמאל** דהוה כדודו של ימין. כזולתו גרסינן של ימין צרישא חוץ מחולץ: **לא סימא כ"י.** צפרק בתרא דעירובין (ד' סה:)

אלא אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד^ג שבת זמן תפילין הוא לא אפילו למ"ד שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא אתי לאיתויי ברה"ר ואיכא דמתני לה אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד^ג שבת זמן תפילין הוא אלא אפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אינו חייב חטאת מ"ט דרך מלוכוש עבדיא: ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה: אמר רב פפא ולא תימא עד דמומחה גברא ומומחה קמיע אלא כיון דמומחה גברא אף על גב דלא מומחה קמיע דיקא נמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה ש"מ: **ה"ר** איהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה לא שנכפה אלא שלא יכפה וקושר ומותר אפילו ברה"ר ובלבד שלא יקשרנו בש"ר

שאם אדם מחלחל שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אלא הומחה קמיע מועיל אפילו אדם אחד משום שיש שמונה קמיעין בזה וזה קמיע אחד. קשה לרש"י^ב דילמא לנועל צעין תרייהו ואי הוה תני הוה משמע מומחה קמיע ולא גברא וי"ל דאין מומחה משמע שפיר צין אגברא צין אקמיע דהא לקמן תניא איהו קמיע מומחה כ"י ומוקמינן לה לאתמחי גברא:

בש"ר

ר' מאיר. כדאמרין בסיפא אלא הוא תנא הוא דתניא המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד איש ואחד אשה כ"י, כך כן לא פליגי אלא בחדשות ובשונות אבל באשה לא פליגי דקסברי תפילין מצות עשה שיש חזקת רבא ונשים חייבות. ומכלל דבריהם למדנו ש' מאיר ור' יהודה סברי שבת זמן תפילין היא. ודע דמי שסבר שבת לאו זמן תפילין היא הוה לא מצות עשה שהזמן גרמא לפי שהיא נהוגת בחול בלבד, ואלו חשיבו לה נשים בה כסברי כי הוצרכו נהוגת בכל תע ואינה מיוחדת בזמן ידוע. כ"י האשה נקנית (וקושיין חז) אמרו מאן שבעת ליה דאמר תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא. ר' מאיר היא. ואמרו עד ול' יהודה דאמר כי כמובין הבאין כחוד מלפנין ותפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא, מאי איכא למימר. וזה הברייא דפליגי בה ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא עם הברייא בתראה דרבי דרבי ר' עקיבא אשכחן [נ"א: תמצאם אף] במס' נדרותא כ"י הקומין את המנחה (דף יז.) ואשכחן [נראה] זה תמצאן ערב בגמ' דלא תצא אשה במחט נקובה (קטן טז.) אקשייהו אביי לרב יוסף מדברי הברייא. ואותביה בר יוסף הוהם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין ושבת זמן תפילין.